

PFAS – tillsyn i Uppsala kommun

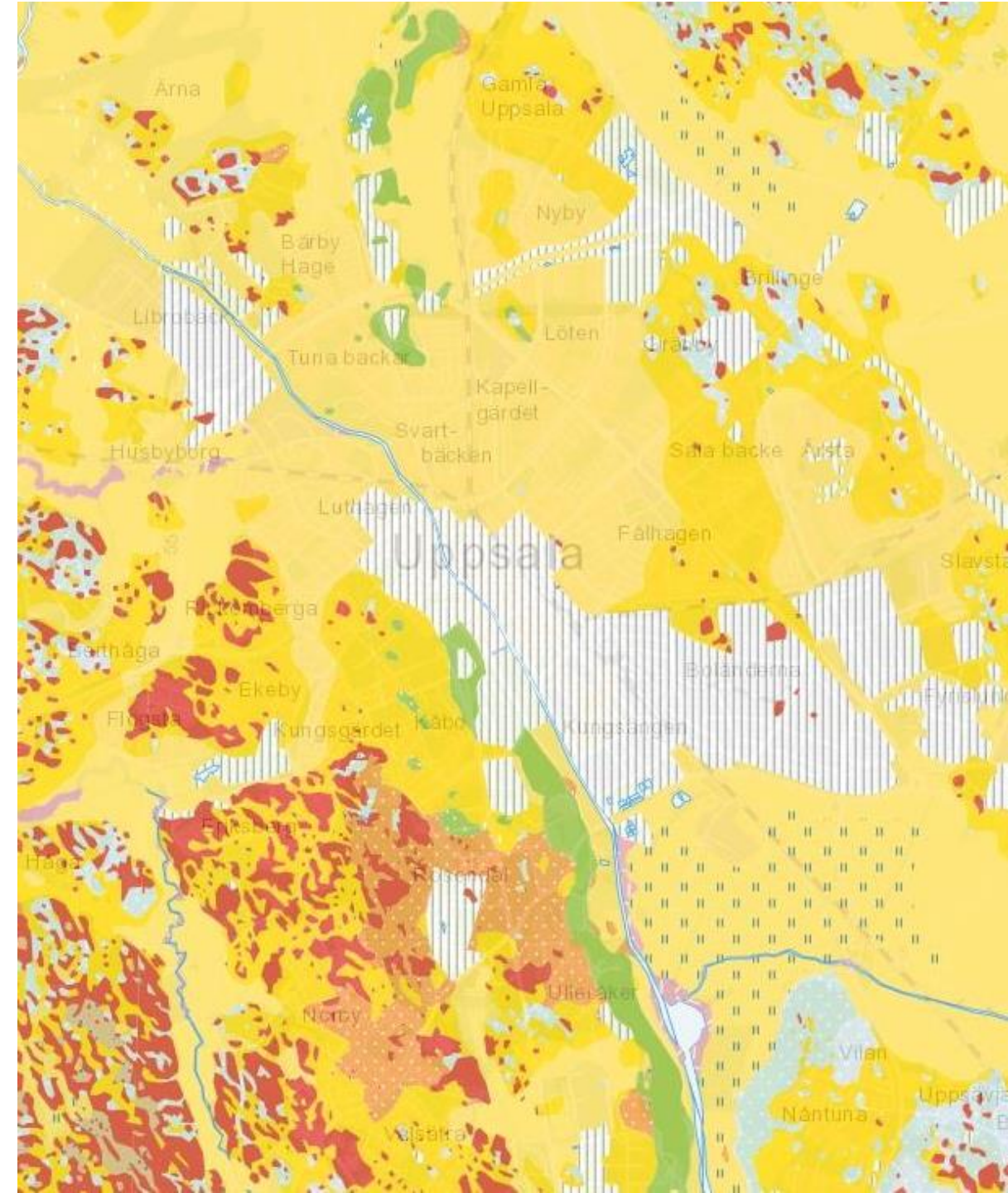
Ebba Tiberg och Ulrich Wimmer

Miljöförvaltningen, Uppsala kommun

PFAS nätverksmöte 22 november 2022

Miljöförvaltningens PFAS-historik

- PFAS i dricksvattentäkter upptäcktes i juli 2012 i Uppsala.
- Screening av blod hos förstföderskor visade förhöjda PFAS-halter speciellt i Uppsala.
- Sedan dess har miljöförvaltningen spårat källor till PFAS-föroreningar

Källspårning metodik

- KEMI (produktregistret) - sedan feb 2020 måste företag rapportera in all PFAS-användning, undantag för verksamheter med årsomsättning som understiger fem miljoner kronor.
- Länsstyrelsens EBH-databas - sparsamma uppgifter om PFAS-användning eftersom det är ett ”nytt” miljögift. Brandövningsplats finns som inventerade objekt.
- Kommunala miljöförvaltningen (diariet, inspektörer) - viktig och givande
- Kommunala brandskyddsmyndigheten (diariet, brandmän)
- Tidningsarkiv (gamla bränder)
- **Muntliga källor kan ha stor betydelse.** Måste dock tas med en nypa salt.

Källspårning

- I första hand leta efter PFAS-föroreningarna där brandskum kommit ut i miljön; brandövningsplatser, stora bränder, läckage från sprinkleranläggningar etc.
- I andra hand leta efter industrier som använder / har använt PFAS i sin tillverkning. Utsläpp kan ev. spåras via dag-och spillvattensystem.
- I tredje hand leta i avfallskedjan. Många deponier läcker PFAS.
- Man bör leta i grundvattnets eller ytvattnets strömningsriktning. Hydrogeologin i ett område kan dock vara dåligt känd.

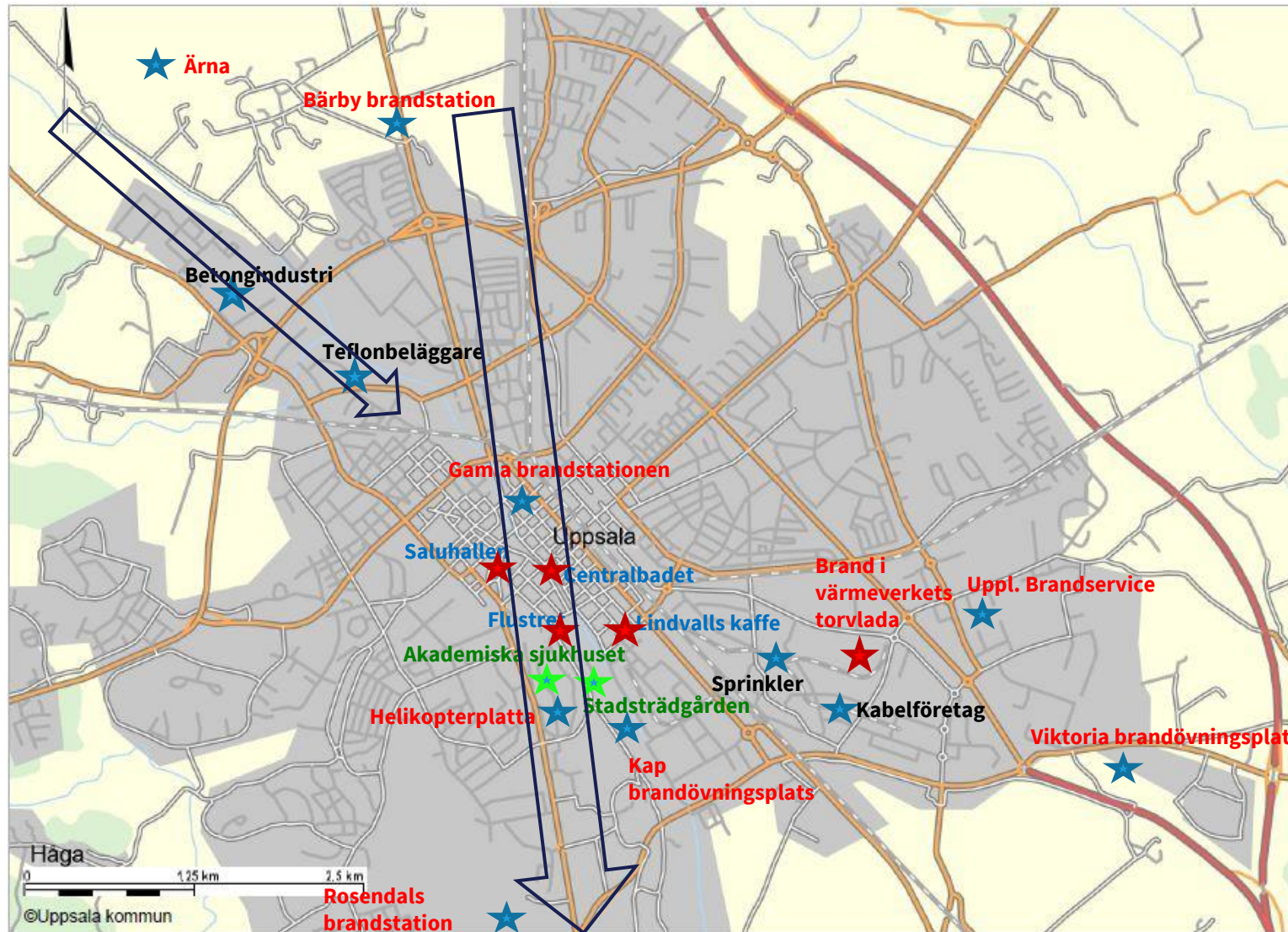
Torv i lågor. 80 000 ton torv självantände 1990 i den stora torvvladan i Boländerna – och brann i en hel månad. Foto: Bengt Backström

Källspårning i tillsynen

- Krav på PFAS-analyser vid markundersökningar och inför exploatering (Σ 11-PFAS enligt SLV).
- Krav på PFAS-analyser i dag- och spillvatten vid tillsynsobjekt med koppling till PFAS användning
- Fråga om släckmedel vid alla inspektionsobjekt där det finns sprinkler

Källspårning/tillsyn av PFAS-verksamheter

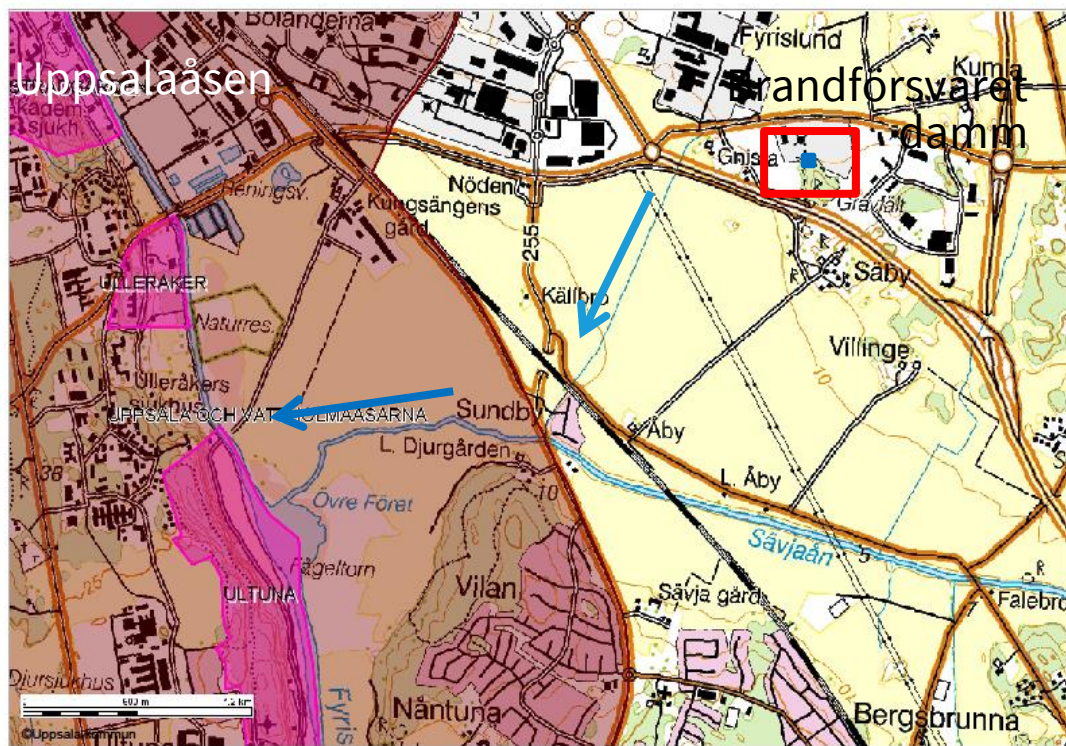
- Vattentäkt
- Brandverksamheter
- Industri
- Misstänkt PFAS-förorening
- Större brand
- Grundvattenströmningsriktning

Tillsyn - brandförsvaret

- 2013 Grundvattenundersökning övre grundvattnet
- 2014 Beslut om undersökning - källzon, massbalans, spridning, dagvatten, ytvatten, riskbedömning
- 2018 Beslut miljöteknisk undersökning fd brandstation + nuvarande brandövningsplats

Tillsyn - brandförsvaret

- 2018 Beslut rening av dagvatten
- 2020 Krav vid efterbehandling vid anläggning ny väg, nytt garage, ny rökträningsanläggning
- 2022 Beslut undersökning undre grundvattnet

Erfarenheter från tillsyn

- Uppsala har prioriterat föroreningar som kan spridas till åsen och förorena dricksvattentäkterna - riskbaserad tillsyn.
- Det har varit mycket händelsestyrd tillsyn.
- Svårt att hitta verksamheter som använt/använder PFAS.
- Svårt verifiera att verksamheterna använt PFAS.

Erfarenheter fortsättning

- Vi träffar på oförutsedda förekomster av PFAS i olika ärenden.
- Viktigt att kräva analyser.
- Förelägganden är bra även om man kan diskutera sig fram till åtgärder.
- Ärendena hanteras som andra förorenade-mark-ärenden; steg-för-steg-undersökningar.

